

Skolens opdragende Charakter, saaledes som denne nu igjennem 20 Aar har været, om man nu vilde gjøre dette Spring i det Haab, at man skulde finde saadanne Herligheder, som man ikke fandt for 20 Aar siden, og som man heller ikke vil finde nu.

Bojsen: Som Medlem af det Udvalg, der ifjor var nedsat i Skolesagen, kan jeg ganske slutte mig til de Udtalelser, der fremkom fra det ærede Medlem (Gad), som da var Ordfører for Udvalget. Hvorvidt han havde Ret til at udtale sig paa den Maade, han gjorde, om, at dette Udvalgs Medlemmer havde en vis Anskuelse angaaende det foreliggende Lovforslag, kan jeg ikke sige Noget om, da der ikke derom har været ført nogen Forhandling mellem Udvalgets Medlemmer; men af Hensyn til den Erklæring, som foreligger fra ifjor, er der al Anledning til at troe, at ethvert af Udvalgets daværende Medlemmer, som mere eller mindre vedkjendte sig Forslaget, saaledes som det blev indbragt her, ikke vil kunne gaae ind paa det nu foreliggende Forslag. Da det imidlertid nu er første Gang, at vort lærde Skolevæsen i det Hele taget foreligger som Gjenstand for Lovgivningsmagtens Behandling, turde jeg dog maaskee udbede mig det høie Things Opmærksomhed for nogle Betragtninger, navnlig da jeg var en af dem, der fra Først af satte denne Sag i Bevægelse; i alt Fald i den Aargang. — Sagen om vort lærde Skolevæsen og den høiere Underviisning er naturligviis af en saa overordentlig Betydning og Vægt, den er saa alvorlig og vidtløftig, at det ikke var uden megen Betænkelse, at nogle Medlemmer dengang indbragte Sagen som Forslag til en Reform. Man kan vel sige, at den Steen, man ikke strax kan løfte, gjør man bedst i at lade ligge, men paa den anden Side er det ogsaa sikkert, at ingen Steen bliver flyttet, med mindre Noget forsøger paa at løfte den, og det er min Overbeviisning, at naar det blot lyffedes at flytte noget af den latinske Steens Overvægt fra vor høiere Dannelse, vilde det kunne lykkes for vort Folk, hvad der billedlig er foresat i et af de gamle græske Sagn om Sønnen, der fandt sin Faders Sværd og Sko lig-

gende under den Steen, han skulde løfte; det kunde da ogsaa vinde noget af den virkelig høiere videnskabelige Dannelse, som er vort Folk egen og tilhører det. Det vil ganske vist fra alle Sider blive meget anerkjendt, at den høitærede Kultusminister nu har forelagt denne Sag for Lovgivningsmagten. Det er jo det første Skridt, der koster, og det skal derfor ogsaa fuldt anerkjendes, ligesom jeg er overbeviist om, at Rigsdagen ikke slipper denne Sag af sin Haand, før der i alt Fald er blevet opnaaet nogle væsentlige Fremskridt. I de sidste 20 Aar har denne Sag, det lærde, det høiere Underviisningsvæsen, været paa Dagsordenen omkring i alle andre Lande; den har været underkastet mange vidtløftige og grundige Behandlinger, og der foreligger nu rundt omkring Resultater baade i Lovs- og i Anordningsform, som vidne om den varme Interesse, hvormed Sagen er bleven omfattet allevegne. Jeg vil egentlig ikke sige, at den her hos os har ligget brakt, men Meget er der ganske vist ikke skeet, og af det, der er skeet, er en Deel gaaet i en Retning, som i alt Fald forekommer mig at være den modsatte af den, vi kunde ønske. I Spidsen for det lærde Underviisningsvæsen har der staaet Folk med saa stor Anseelse i den lærde Verden, at man har troet, at det ikke kunde være i bedre Hænder, og forsaavidt det gjælder om alvorlig Interesse baade for Videnskaben og for den studerende Ungdom, er der heller ikke nogen Tvivl om, at Alt er gjort fra dette Synspunkt, men naar vi see, hvad der er gjort, gjentager jeg alligevel, at de Skridt, der ere foretagne, ere gaaede i den modsatte Retning af, hvad Tiden og Folket have krævet. Naar jeg betegner Tidens Krav som den størst mulige Frigjørelse af Studierne af den høiere eller lavere Videnskabelighed — hvorledes man nu vil betegne det — vil det heller ikke være vanskeligt at vise, at det ikke er i den Retning, Reformen er gaaet. Man behøver kun at henvise til de Skridt, der ere skete, naar man ved Frigjørelse tænker sig Frigjørelse fra det bundne Skolevæsen paa den ene og fra det embedsøgende paa den anden Side. De Skridt, der ere gjorte, ere som bekjendt fra 1845, da man begyndte med at henlægge examen artium fra Universitetet til